

7/5084
G.K.130

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelir İdaresi Başkanlığı

SAYI : B.07.01.GİB.03.82/610-1225

KONU: Yazılı Soru Önergesi

02.05.2012-047617

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 20.03.2012 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00/55158 sayılı yazınız.

Balıkesir Milletvekili Sayın Av. Namık HAVUTÇA'nın tarafıma tevcih ettiği 7/5084 esas no.lu yazılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevabımız aşağıda açıklanmıştır.

Özel Kanunlarında haczedilemeyeceğine dair hüküm bulunan emekli maaşlarına Bakanlığımıza bağlı tahsil dairelerince haciz konulmaması hususunda hassas davranılmakla birlikte, bankacılık sisteminde "maaş hesabı" adında ayrı bir hesap çeşidi bulunmadığından ve bu tür hesaplar sistemde vadesiz mevduat hesabı olarak görüldüğünden, münferit de olsa sorunlar yaşanabilmektedir. Ancak, özellikle şunun belirtilmesi gerekir ki; borçluya ait banka hesabının emekli maaşı hesabı olduğu herhangi bir şekilde tahsil dairelerinin bilgisi dahiline girdiğinde bu sorunlar derhal çözülmektedir. Anılan sorunun çözümüne yönelik olarak bankalarla görüşmeler devam etmekte olup, bankacılık sisteminde maaş hesabı adı altında bir hesabın oluşturulması durumunda söz konusu münferit sorunların yaşanmayacağı düşünülmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 93 üncü maddesinde, "Bu Kanun gereğince sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemez. Gelir, aylık ve ödenekler; 88 inci maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez. Bu fıkra göre haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin talepler, borçlunun muvafakati bulunmaması halinde, icra müdürü tarafından reddedilir." hükmü bulunmaktadır. Buna göre; Vadesinde ödenmeyen amme alacaklarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde takip ve tahsil edilmesi gerekmektedir.

6183 sayılı Kanunun 62 nci maddesinde de, borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tespit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarının tahsil dairesince haczolunacağı hükmü yer almaktadır. Anılan Kanunun "Üçüncü Şahıslardaki Menkul Malların, Alacak ve Hakların Haczi" başlıklı 79 uncu maddesinde ise, hamiline yazılı olmayan veya cirosu kabil senede dayanmayan alacaklar ile maaş, ücret, kira vs. gibi her türlü hakların ve fiilen tutanak düzenlenmek suretiyle haczi kabil olmayan üçüncü şahıslardaki menkul malların haczinin, borçlu veya zilyed olan veyahut alacak ve hakları ödemesi gereken gerçek ve tüzel kişilere, kurumlara haciz keyfiyetinin tebliği suretiyle yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, üçüncü kişiler nezdindeki hak ve alacakların haczi için bu kişilere haciz keyfiyetinin tebliğ edilmesi gerekmekte olup, bu tebliğ işleminin kağıt ortamında veya elektronik ortamda gerçekleştirilmesinin haciz işlemine bir etkisi

bulunmamaktadır. Ayrıca, vadesinde ödenmemiş amme alacaklarının takip ve tahsili 6183 sayılı Kanundan kaynaklanan bir yasal zorunluluk olup, elektronik haciz uygulaması nedeniyle vergi dairelerince yapılması gereken işlemlerde herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

Diğer yandan, Türk bankacılık sisteminde hesapların işleyişiyle ilgili olarak “maaş hesabı” adı altında ayrıca bir hesap düzeni yer almamaktadır. Dolayısıyla, e-haciz kapsamında banka şubelerine gönderilen haciz ihbarnameleri ile esas itibarıyla amme borçlularının bankalardaki mevduat hesaplarında mevcut olan meblağ üzerine haciz tatbik edilmektedir. İlgili mevzuatı uyarınca haczi mümkün olan emekli maaşları ancak ödemeyi yapan kurum nezdinde, 6183 sayılı Kanunun 71 inci maddesi de göz önünde bulundurulmak suretiyle haczedilebilmektedir. Bununla birlikte, haciz tatbik edilen banka hesaplarındaki hareketin sadece emekli maaşı olduğunun anlaşılması halinde ise bu hesaplardaki hacizlerin kaldırılabilmesi için yasal hükümler çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

5510 sayılı Kanun öncesinde 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince bağlanan gelir veya aylıkların bu Kanunlarda yer alan hükümler nedeniyle borçlunun muvafakati olmaksızın 6183 sayılı Kanun uyarınca haczedilmesi mümkün bulunmamaktaydı.

Bununla birlikte, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 93 üncü maddesinde; “Bu Kanun gereğince sigortalılar ve hak sahiplerinin gelir, aylık ve ödenekleri, sağlık hizmeti sunucularının genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanması sonucu Kurum nezdinde doğan alacakları, devir ve temlik edilemez. Gelir, aylık ve ödenekler; 88 inci maddeye göre takip ve tahsili gereken alacaklar ile nafaka borçları dışında haczedilemez. Bu fıkra göre haczi yasaklanan gelir, aylık ve ödeneklerin haczedilmesine ilişkin talepler, borçlunun muvafakati bulunmaması halinde, icra müdürü tarafından reddedilir...” hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla, 5510 sayılı Kanun gereğince bağlanan gelir, aylık ve ödeneklerin de borçlunun muvafakati olmaksızın 6183 sayılı Kanun uyarınca haczi mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan 5510 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinde; “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olanlar, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında, 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ve bu Kanunla mülga 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olanlar, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabi olanlar, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında kabul edilir...” hükmü yer almaktadır.

Anılan Kanunun Geçici 4 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında ise bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu madde hükümlerine göre, 5510 sayılı Kanunun konu ile ilgili maddelerinin yürürlük tarihi olan 1 Ekim 2008 tarihi itibarıyla, kendisine 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa göre emekli aylığı bağlanmış olanlar ile bu tarihten önce devlet memuru olarak atanarlara bağlanacak emekli aylıkları hakkında 5434 sayılı Kanun hükümlerinin (5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılanlar dahil) uygulanması gerekmektedir.

Buna göre, 5510 sayılı Kanunun konu ile ilgili maddelerinin yürürlük tarihi olan 1 Ekim 2008 tarihinden sonra devlet memuru olarak atanmış olanlara bağlanacak emekli aylıkları 5510 sayılı Kanunun 93 üncü maddesi kapsamındayken, bu tarihten önce devlet memuru olarak atanmış olanlar ile kendilerine 5434 sayılı Kanuna göre emekli aylığı bağlananlar hakkında 5510 sayılı Kanunun 93 üncü maddesi hükmünün tatbiki mümkün bulunmamaktadır.

Bu itibarla, özel kanun niteliğinde olan 5434 sayılı Kanun kapsamında bağlanan aylıkların haczedilmeyeceğine ilişkin bu Kanunda herhangi bir hükmün bulunmaması nedeniyle, 6183 sayılı Kanun uygulamasında 1 Ekim 2008 tarihinden önce devlet memuru olarak atanarlara bağlanmış veya bağlanacak olan emekli aylıklarının 6183 sayılı Kanunun 71 inci maddesi hükümleri göz önünde bulundurulmak suretiyle haczedilmesi mümkün bulunmaktadır. Bakanlığımıza bağlı tahsil dairelerince yukarıda yer verilen madde hükümleri çerçevesinde işlem tesis edilmekte olup, bu kapsamda yapılan haciz uygulamalarında da mevcut mevzuata aykırı bir husus bulunmamaktadır.

Türk bankacılık sisteminde hesapların işleyişiyle ilgili olarak "maaş hesabı" adı altında ayrıca bir hesap düzeni yer almadığından, bu hususa ilişkin olarak istatistiki veri tutulması da mümkün bulunmamaktadır. E-haciz uygulaması kapsamında emekli maaşlarının hazine yönelik olarak 6183 sayılı Kanun, 5510 sayılı Kanun, 5434 sayılı Kanun, 506 sayılı Kanun ve 1479 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet ŞİMŞEK
Maliye Bakanı